

Vaksamhet och väntan

Dagens evangelium från Luk 17:20–30:

20 Tillfrågad av fariseerna om när Guds rike skulle komma svarade han: "Guds rike kommer inte på ett sådant sätt att man kan se det med sina ögon. 21 Ingen kan säga: Här är det, eller: Där är det. Nej, Guds rike är inom er."

22 Till lärjungarna sade han: "Det skall komma en tid då ni längtar efter att få uppleva en enda av Människosonens dagar men inte får det. 23 Man skall säga till er: Där är han, eller: Här är han. Spring inte dit de pekar, rusa inte efter dem. 24 Ty liksom blixten flamlar till och lyser upp hela himlen från horisont till horisont, så skall Människosonen visa sig på sin dag. 25 Men först måste han lida mycket och förkastas av detta släkte.

26 Som det var i Noas dagar, så skall det bli under Människosonens dagar. 27 Folk åt och drack, gifte sig och blev bortgifta, ända till den dag då Noa gick in i arken och floden kom över dem och gjorde slut på dem alla. 28 Eller som på Lots tid: folk åt och drack, köpte och sålde, planterade och byggde, 29 men den dag då Lot lämnade Sodom regnade eld och svavel från himlen och gjorde slut på dem alla. 30 Likadant blir det den dag då Människosonen uppenbaras.

Dagens text står i ett sammanhang i Lukas evangelium där Jesu undergärningar varvas med Jesusord om Guds rike. Det handlar om Guds rikes ankomst och om Människosonens ankomst. Det är på många sätt paradoxala utsagor som till synes inte går ihop, åtminstone inte på ytan.

Jesu vänder sig å ena sidan till fariseerna, som så ofta försöker sätta honom på prov och avslöja honom som man uppfattar som en hädisk bedragare. Angående Gudsriket, så menar Jesus att ingen kan se det med sina egna ögon. Ingen kan peka på det och säga: Här är det, eller där är det. Gudsriket är inget som vi kan se och ta på i den synliga världen – Guds rike finns inom er, säger Jesus. Verkligen? Inom fariseerna? Menar han verkligen det? Jesus var ju fariseernas störste kritiker. Bibelvetarna kan hjälpa oss att förstå detta, som menar att grundtextens uttryck för "inom er" är svårtolkat. Det översätts idag ofta med "mitt ibland er", vilket rimmar väl med Jesu utsaga lite tidigare i Lukasevangeliet, när han i kapitel 11 säger att "Guds rike har nått er" (11:20) och med det syftar allmänt på folket. I bibeltextens värld är Guds rike redan aktivt genom Jesus närvaro och hans verk.

Jesu vänder sig å andra sidan till lärjungarna med profetiska ord om Människosonens återkomst. Det är inte domsöndagen när vi läser den här texten idag, men likväl kan vi inte undgå att märka att texten handlar om den kommande domen. Den dom som Människosonen kommer med den dag då han ska uppenbaras igen.

Också här är Jesu budskap tvetydigt: människorna kommer å ena sidan längta efter Människosonens dag. Å andra sidan, möter vi Jesu liknelser i texten med den dom som mötte folket genom syndafloeden på Noas tid och genom förstörelsen av Sodom och Gomorra. En förödande hård aspekt av domen, knappast något att längta till. I texten möter vi spänningen

mellan Jesu ord om Gudsrikets förverkligande inom oss här och nu, och Människosonens återkomst med den slutliga domen på den yttersta dagen. Hur ska vi förhålla oss till denna spänning?

Den tid är längesedan förbi när svavelosande domsförkunnelse levererades från predikstolarna så att människor i kyrkbänkarna hukade – och väl är väl det. Men det betyder inte budskapet om domen helt ska slätas över. Det spelar roll vad vi tror på. Och det spelar roll hur vi lever våra liv. Konsten är att balansera dessa insikter mot hoppet om Guds gränslösa kärlek och nåd. Gud vill frälsa alla människor. Och mitt hopp om frälsning hänger inte på mig, det hänger på Gud. Därför har vi inte skäl att oroligt springa runt och söka vår räddning i denna världen – det är det som dagens text vill avråda oss ifrån. Budskapet är det motsatta: vaka och vila i förtröstan på att Guds dom är rättvis.

En stigande oro är annars något som i högsta grad kännetecknar vår värld idag. Oro för en härjande pandemi och oförminskad klimatkris, oro för presidentvalet i USA och oro för nya terroråd på vår sida av Atlanten, och mer allmänt, oron för alla val som möter människor allt längre ner i åldrarna, val som vi oroar oss för ska påverka våra liv i fel riktning om vi väljer fel...

Sociologen Roland Paulsen skriver i sin senaste bok om den ökade oron i vår tid. Han pekar på att problem med sömnsvårigheter, nedstämdhet och nervositet har ökat bland både flickor och pojkar. Problem som inte har en medicinsk förklaring. Samtidigt har världen blivit mindre farlig –

den objektiva risken att jag ska dö har minskat – ändå har oron ökat. Hur kan detta komma sig?

Författarens tes är att vi har förlorat förmågan att leva i nuet, därför att vi ständigt planerar för framtiden. Att det har blivit så här menar Roland Paulsen beror på modernitetens s.k. avförtrollning av existensen. I takt med upplysning, teknisk utveckling och stigande tilltro till det mänskliga förnuftets allmakt, monteras mysterierna ner. Mysterier som människan, skapelsen, Gud. Den mystiska dimensionen av vår tillvaro och vårt medvetande som människan inte fullt ut kan förstå – likväl strävar vi obevekligt efter att göra just det.

Denna avförtrollning sipprar in också på religionens område. Vi som kristna kanske frestas att tro, att vi med bönen hjälp kan prestera oss fram till en starkare tro eller kan påverka Guds handlande till vår favör. Eller som i den trendande mindfulness-rörelsen, som allt mindre kommit att handla om att utforska sin inre röst och allt mer om personlig utveckling och att bli effektivare på jobbet.

När människan ser världen som helt igenom kalkylerbar, tror hon att allt styrs av orsak och verkan. Människan gör allt och alla till medel för de mål som hon vill nå. Varje litet val jag gör får ett positivt eller negativt utfall för mig. Oavsett om det gäller val av elbolag, yrkesval eller val av kärlekspartner. Ja till och med kärlekens sfär har invaderats av nyttotänkande. Vi ser det i form av nätdejting och dejtingappar, där vi likt konsumenter på ett snabbköp, bland alla potentiella kärlekspartners kan välja den, med den rätta sammansättningen av egenskaper.

Konsekvenserna av det krassa nyttotänkandets utbredning över livets alla områden, är en ständigt stigande oro över om jag verkligen har gjort rätt val. Jag får svårt att nöja mig. Marknaden är ju så stor! Enligt denna logik finns det ju alltid någonting, eller någon, bättre där ute. Men kärleken, bönen och de andra mystiska dimensionerna av tillvaron är inte problem som vi kan "lösa" eller fullt ut förstå. Det är rum som vi får träda in i, heliga rum där vi kan få möta Gud, och där meningen finns i själva varandet.

Åter så till vår bibeltext och frågan huruvida vi bör oroa oss i väntan på de kommande dagar som Jesus liknar vid Noas tid och Lots tid. Vi behöver inte i alla fall inte vara oroliga för att missa dagen för Människosonens återkomst, det kan vi vara förvissade om. Den dagen kommer plötsligt, utan förvarning, och den kommer vara lika uppenbar som när "blixten flammar till och lyser upp hela himlen från horisont till horisont", som det står skrivet.

Däremot lever vi i en sorts spänning mellan Gudsrikets ankomst och Människosonens återkomst och med honom, Gudsrikets fullbordande. Utmaningen ligger i att inte helt slappna av och förlora oss i denna världens förföriska lockelser, och att inte heller bli lamslagna av oro för den dom som en gång skall komma. Som en hjälp får vi påminna oss om föregående söndags budskap, när temat var Frälsningen och texterna förmedlade förlåtelsens gränslöshet. Men plötsligt är tiden inne, och då gäller det att vara beredd.

Kanske kan också den text i Lukasevangeliet som närmast föregår dagens text hjälpa oss på traven? Alldeles i avsnittet

före, i samma kapitel, kan vi läsa hur Jesus botar tio spetälska i en by mellan Samarien och Galileen. Alla tio blev rena från sin spetälska och gick och visade upp sig för prästerna, men endast en av dem vände tillbaka till Jesus vid insikten om att han blivit frisk. Denna man prisade Gud ljudligt, kastade sig vid Jesu fötter och tackade honom. Det var han, och endast han, som gick med sin tacksamhet till Jesus och då fick ta emot Jesu ord: "Stig upp och gå. Din tro har hjälpt dig." Kanske detta är något som också vi i vår oroliga tid behöver påminna oss om – att ständigt vända tillbaka till Jesus och tacka honom för det som vi får ta emot och får förundras över i tillvarons mysterium.

Vi vet att Jesus Kristus kommer tillbaka, det säger vi tillsammans med kristna systrar och bröder över hela världen i den apostoliska trosbekännelsen: "därifrån igenkommande till att döma levande och döda." Det är en insikt att stilla vila i. Men vi vet inte när det sker. Och det är inget som ska ge skäl till oro. Tvärtom ska vi vara tacksamma för att den slutliga domen inte hänger på oss ofullkomliga och bristfälliga människor. Allt vi kan göra är att vaksamt vänta på Jesu återkomst och under tiden arbeta på vår frälsning. I fast förvissning om att Nåden räcker.

Amen.

Psalm: 174 *Herre, när din dag är inne*; alt. 256 *Var inte rädd*